

VARIA

onwaarschijnlijk. Al met al een belangwekkend boek, ondanks de gebreken.

Willem van Iependael, *De dans om de rinkelbom*. N.V. De Arbeiderspers, Amsterdam.

Tot slot een van levenslust schuimend boek: *De dans om de rinkelbom* van Willem van Iependael. Willem van Iependael kent men als den gevoeligen beschrijver van ruige volkstypen. Zijn taal is tamelijk ruw, maar soms ook verrassend fijn. Bij zijn vorig werk kan men *De dans om de rinkelbom* een vooruitgang noemen. De taal is wat rustiger

en er staan gedeelten in die voortreffelijk zijn geschreven, zoo b.v. de kostelijke séance op pagina 164 e.v., waarbij de levendige humor ons amuseert, maar we toch ook getroffen worden door zooveel armelijkheid des geestes als Van Iependael ons weet uit te beelden. Hij doet ons in deze scène, en vrijwel in het geheele boek, in zijn menschen belang stellen. Zijn taal is sprankelend genoeg, het zou echter prettig zijn indien zijn Nederlandsch een weinig meer geciviliseerd werd. Een vraag: is „opstinaat” een geestigheid of een blunder?

B. Roest Crollius

V A R I A

MENNO TER BRAAK EN DE RECHTVAARDIGHEID

Onze lezers herinneren zich misschien uit ons Februari-nummer een opstel van mijn hand over Menno ter Braak. Ik moet helaas rapporteeren dat het aanleiding is geweest tot een wonderlijk stukje in de N. Rott. Ct van 6 Februari.

De ongenoemde schrijver daarvan heeft zich blijkbaar voorgenomen, een soort résumé van mijn artikel te geven. Het voornaamste laat hij echter weg, nl. de slotbeschouwing over Ter Braak's strijd tegen het „toeschouwerschap”. En het overige bespreekt hij op schamperen toon, zeggende dat ik beurtelings „koek en gard” hanteer, dat ik Ter Braak „bemoedigend op den schouder klop”, dat Ter Braak goedkeuringen van mij „mag incasseeren”, dat ik „gouden médailles” uitdeel, en den schijn aanneem, lid te zijn van

een „Hoogen Raad van diplomeerende critici”. Zijnde, stuk voor stuk, uitdrukkingen waartoe ik door mijn toon of woordenkeus geen schijn of schaduw van aanleiding had gegeven.

Het zou onverstandig zijn, zich van dergelijke onheuschheden veel aan te trekken. „Le journal, c'est un monsieur”: één anonus, die niets of niemand vertegenwoordigt dan zichzelf, heeft nu eenmaal, zelfs in de beste dagbladen, de vrijheid op die manier zijn gang te gaan, tot tijd en wijle dat de hoofdredactie er genoeg van krijgt en aan zulk misbruik van voorloopige macht een eind maakt. Tot zoo lang hebben betrokkenen en publiek te berusten. Het publiek is trouwens gewoonlijk zoo wijs, er nauwelijks kennis van te nemen en het geval met bekwamen spoed te vergeten.

Er staat echter in het bedoelde stukje één, in wezen verwijtende vraag aan mijn adres, die door den betrekkelijken ernst ervan, mis-

KRONIEK

schien niet dadelijk vergeten zou worden. Daarop wil ik dus nog even ingaan.

Ik had de quæstie aan de orde gesteld, „hoe het staat met den rechtvaardigheidszin van den criticus Ter Braak”, en wel om deze reden. Langen tijd vóór het verschijnen van het boek van de weduwe Douwes Dekker Jr was aan Ter Braak duidelijk aangetoond dat hij ongelijk gehad had, zich aan te sluiten bij degenen die Douwes Dekker Jr een „monster”, een „onverlaat”, een „raté”, een „vervalscher”, een „non-valeur” en een „misbaksel” hadden genoemd (zoo zijn nl. onze manieren, in de literaire wereld). Niettemin is Ter Braak's houding van dien aard gebleven, dat mevr. Douwes Dekker zich genoodzaakt zag, een heel boek te schrijven, o.a. om de nagedachtenis van haar man tegen Ter Braak te verdedigen. Ik voor mij meende eruit te mogen afleiden dat het den schijn had, alsof Ter Braak verzuimd had, „door hem begaan onrecht *tijdig en in voldoende mate* goed te maken”; en ik stelde de wenschelijkheid van een onderzoek in het licht.

Hierop vroeg nu de N. R. Ct, of ik dan het artikel niet kende „dat Ter Braak (op 14 Dec.) in Het Vaderland als antwoord op het roddelboek van genoemde weduwe geschreven heeft”. Mijn antwoord is eenvoudig: ja, ik kende het wel; maar het doet aan mijn gevolgtrekkingen niets af. In dat artikel, hetwelk dus na het boek van mevr. Douwes Dekker verscheen, brengt Ter Braak het wéér niet verder, dan tot de sarkastische erkenning: „Wij weten nu dat Douwes Dekker Jr een modelleeraar is geweest, die mooi Cyrano de Bergerac kon voordragen”. Dat Douwes Dekker een modelleeraar geweest was, had de weduwe beweerd. De quæstie was, of

het oorbaar was geweest, hem een „monster”, een „raté” enz. te noemen. M.a.w., Ter Braak antwoordde *te laat en onvoldoende*, nl. op de wijze van den man die een onschuldig beklagde, na diens verontwaardigde en ontstelde verdediging, zoo iets toevoegt als: „Nu goed, we weten dan voortaan dat je een reuzenkerel bent”. Te laat en onvoldoende: precies zooals ik in ons Febr.-nr gezegd heb.

De rest van Ter Braak's artikel over het boek van mevr. Douwes Dekker wordt, volgens zijn gewoonte, ontsierd door noodlooze hatelijkheden. Het bevat verder, naast het een en ander dat ongetwijfeld juist is, twee of drie onwaarheden, waarvan ik er één citeer: dat de schrijfster van haar man „een heros van den geest” zou hebben willen maken. Hier is eenvoudig niets van aan.

Kortom, wij verkeerden omtrent den rechtvaardigheidszin van den criticus Ter Braak bij voortdoring in onzekerheid. Het ziet ernaar uit, of deze schrijver, wanneer hij door welke oorzaak dan ook eenig onrecht heeft begaan, dit alleen goedmaakt, als hij ertoe gesommeerd wordt door middel van heele boekdeelen. En dan nog op hoonende wijze, met accompagnement van nieuwe beledigingen.

Een onzekerheid die ik pijnlijk zou willen noemen, indien er op de wereld geen gewichtiger zaken waren. Een werkelijk gewichtige zaak is b.v. de vraag, wie en wat Multatuli geweest is; en het is er een van veel meer belang dan de vraag naar de menschenwaarde van Multatuli's zoon. Dat geef ik Ter Braak gemakkelijk toe. Maar rechtvaardigheid tegenover particulieren heeft ook nog wel eenig belang.

J. Tielrooy